

Aspirantúra. Ez évben harmadízben írt ki a Magyar Tudományos Akadémia pályázatot az aspirantúrára. Ez az új intézmény, amelyet a Szovjetunió példájára vezettek be nálunk is, intézményesen biztosítja a tehetséges egyetemi hallgatók tudományos továbbfejlődését. A legkülönbözőbb tudományágakban évente igen sok fiatalat választanak ki aspiránsnak. Ezek három éven át egyedül azért kapnak havi 1180–1770 Ft fizetést, hogy számukra kijelölt tudós aspiránsvezető irányításával folytassák tanulmányaikat és tudományos kutató munkába kezdjenek. Az aspiráns vizsgáinak letétele után kandidátusi disszertációt készít, amelyet nyilvános vitaülésen bírálnak meg. Ennek elfogadásával a „tudományok kandidátusa”-vá válik, ami a régi doktori címmel szemben már komoly tudományos felkészültséget bizonyít. És ezt a címet most már nemcsak azok érhetik el, akik körülményeik folytán biztosítani tudják maguknak a nyugodt munka feltételeit, ahogyan a múltban történt, hanem az állam gondoskodása folytán minden tehetséges fiatal, gondoktól teljesen mentesítve, folytathatja tudományos munkáját.

Szakkörök munkája. Alábbiakban közlünk néhány beérkezett beszámolót a matematikai szakkörök munkájáról.

Váry Béla szakkörvezető tanár írja:

„A bajai III. Béla gimnázium matematika szakkörében Matematikai Olimpia folyik. A kör faliújságjában kéthetenként öt feladat jelenik meg. A feladatok és maga a verseny igen nagy népszerűségnek örvend. A feladatok biztosítják és ébren tartják a tagság érdeklődést egész tanévben. A feladatokat szakköri foglalkozáson beszéljük meg. A megbeszélések igen elevenek, termékenyek. Így a szakköri foglalkozásokat színessé, változatossá tesszük. A feladatok megoldása során sok probléma vetődik fel, amelyek a következő heti szakkörökön kis előadás, vita, hozzászólás formájában kerülnek feldolgozásra.

Az Olimpia negyedéves ciklusokban folyik. Negyedévenként az első három helyezett ünnepélyes DISz-gyűlésen jutalomban és nyilvános dicséretben részesül. A jutalmakat az iskola szülői munkaközössége biztosítja a győzteseknek.”

A budapesti Rákóczi gimnázium szakköreinek működéséről *Kozma Péter* körvezető tanár így számol be:

„A szakkör heti összejövetelein a szakköri tagok tartanak előadásokat az előre kidolgozott munkaterv szerint. Az előadásokat vita és kollektív feladatmegoldás követi. Ez utóbbi igen nagy népszerűségnek örvend. A feladatmegoldásokat pontozzuk és év végén jutalmazzuk. Évközben és év végén matematikai háziversenyt rendezünk. Ez az egészséges versenyszellemet tartja ébren. A szakköri könyvtár részére május hónapban orosz nyelvű példatárat szereztünk be, amelyet a szakkör tagjai nagy érdeklődéssel fogadtak. A Középiskolai Matematikai Lapokat csaknem kivétel nélkül megrendelték a szakkör tagjai. A Szakköri Híradón a Középiskolai Matematikai Lapok feladatait és egyéb közleményeinket az egész ifjúság tudtára adjuk. A szakköri foglalkozásokon belül a tanulókörvezetők módszertani megbeszélést is tartanak.”

Barra György, a Varga Katalin leánygimnázium körvezető tanára a következőket írja:

„A szakkör munkájának irányításában négy alapelvet követtem. Először: hogy a munka megszervezésében, a fegyelem és a rend fenntartásában a *diákönkormányzatnak* kell érvényesülnie. Másodszor: az egész évi munkát *átfogó terv* szerint kell folytatni, s ezen belül rugalmasabban kezelhető részletekben beütemezni. Harmadszor: csak a tagok összességét valóban érdeklő, a középiskolás anyagtól nem túlságosan távoleső problémákat tárgyalunk. Negyedszer: túlsúlyban legyen a tanulók egyéni és közös munkája, a problémák önálló kidolgozása és megtárgyalása, minél kevesebb tanári beavatkozással.

Ennek az elgondolásnak elég jó megvalósítását az tette lehetővé, hogy az iskolai DISz-szervezet jól működik, aktív munkájára minden tekintetben számítani lehetett. A program összeállításában, a tagok kiválogatásában, a versenyek propagálásában igen jó munkát végeztek. Tőlük származik a gondolat, hogy minden ülésünk nyilvános legyen és arra minél több érdeklődő tanulót hívjunk meg; ők agitáltak az egyes osztályokban, amikor egy-egy érdekes problémához nagyobb számú hallgatóságot kívántunk, stb.

A tanulók érdeklődése és buzgalma bizonyos hullámmást mutatott. A kezdeti lendület kb. a tanév közepéig még fokozódott, aztán lassan alábbhagyott, a tanév vége felé pedig – május elejére – nagymértékben csökkent. Ez teljesen érthető is, tekintettel az összefoglalások, vizsgák komoly követelményeire. A bajon úgy segítettünk, hogy utolsó üléseinken műhelygyakorlatokat tartottunk. A „Miénk az iskola” kiállításra tervezett eszközöket készítjük el most, s így szellemileg nem vesszük annyira igénybe a tanulókat. Közben a nagyméretű logarléc-minta, a távszögmérő stb. elkészítésével észrevétlenül is sok érdekes kérdést beszélhetünk meg.”

A nagykorú Állami Szakérettségis Diákotthon igazgatóságától és *Kállai István*, matematikatanártól vettük a következő sorokat:

„A közelmúltban intézetünkben is megalakult egy kisebb csoport a matematika tananyagon túli művelésére és elmélyítésére. A mi lehetőségeink mások ebből a szempontból, mint a középiskolákban, de máris érkezett megoldás... Megjegyezni kívánjuk, hogy jelenleg a III. osztály anyagánál tartunk, a gyakorlatok és feladatok osztály szerinti elválasztását nem tudjuk keresztülvinni és így feladat és gyakorlat vegyesen akad, aminek elfogadását mi mégis javasoljuk, mert még így is inkább örömdetes, hogy szakérettségis hallgatóink is tudnak valamit felmutatni ezen a területen...”

A fentiekhez röviden csak a következő megjegyzéseket kívánjuk hozzáfűzni:

1. Hasonló beszámolóknak a jövőben is szívesen adunk helyet lapunkban. Átfogó beszámolókon kívül azonban szeretnénk itt-ott konkrét adatokat kapni: mit, hogyan, mennyi idő alatt, milyen eredménnyel tárgyaltak meg.

2. Ott, ahol a szakköri tagok a Középiskolai Matematikai Lapok pontversenyén részt vesznek, külön szakköri versenyeket csak igen mértéktartóan ajánlatos rendezni, a túlterhelés elkerülése végett. Ez természetesen nem érinti az egész iskola tanulói részére rendezett versenyeket, amelyek nem terhelik a legjobbakat.

3. A szakérttségs hallgatóktól természetesen a „Gyakorlatok” megoldásait is mindenkor elfogadjuk. – Szeptember-től kezdve ajánlatos a szakkörökben – ahol ez még nem történt volna meg – a kombinatorikát és a kéttagúak hatványait tárgyalni, hogy előkészítsük a tervbe vett valószínűségszámítást.